

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Warszawa, dnia 5 sierpnia 2015 r.

DKK2-421/39/15/MB

DECYZJA nr DKK – 126 /2015

Na podstawie art. 18 w związku z art. 13 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (t.j. z 2015 r., poz. 184), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie kontroli nad Alior Bankiem S.A. z siedzibą w Warszawie.

UZASADNIENIE

W dniu 30 czerwca 2015 r. wpłynęło do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”, zgłoszenie zamiaru koncentracji przedsiębiorców, polegającej na przejęciu przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie, zwany dalej „PZU”, „Wnioskodawca” lub „Zgłaszający”, kontroli nad Alior Bankiem S.A. z siedzibą w Warszawie, zwanym dalej „Alior Bank”, tj. koncentracji określonej w art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (t.j. z 2015 r., poz. 184), zwanej dalej „ustawa o ochronie konkurencji”.

W związku z tym, iż:

- 1) spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji, bowiem:

- 2) łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 1 mld euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji, przy czym ich łączny obrót w tym czasie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej równowartość 50 mln euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji,
- przejęcie przez przedsiębiorcę bezpośredniej kontroli nad innym przedsiębiorcą jest sposobem koncentracji, określonym w art. 13 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy,
- 3) nie występuje w tej sprawie żadna okoliczność z katalogu przesłanek wyłączających obowiązek zgłoszenia zamiaru przedmiotowej koncentracji wymienionych w art. 14 ustawy o ochronie konkurencji,
- zostało w tej sprawie wszczęte, na podstawie art. 49 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji, postępowanie antymonopolowe, o czym, zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 267), organ antymonopolowy zawiadomił stronę pismem z dnia 7 lipca 2015 r.

W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił, co następuje:

Uczestnicy koncentracji

PZU (aktywny uczestnik koncentracji) to spółka akcyjna notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Największym akcjonariuszem PZU jest Skarb Państwa (posiada ok. 35,2% kapitału zakładowego), a pozostałe akcje są rozproszone.

Przedmiotem działalności PZU jest wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i bezpośrednio z nią związanej w zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych (obejmujących ubezpieczenia zawarte w dziale II załącznika do ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej - j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 950 ze zm.- dalej „ustawa ubezpieczeniowa”) oraz w zakresie reasekuracji.

PZU oferuje ubezpieczenia majątkowe i osobowe, w których główną grupę stanowią ubezpieczenia komunikacyjne (tj. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej oraz ubezpieczenie casco pojazdów), za pośrednictwem tradycyjnych kanałów dystrybucji, tj. poprzez sieć oddziałów i punktów sprzedaży bezpośredniej, zlokalizowanych na terenie całej Polski, agentów wyłącznych, multiagencje (prowadzące sprzedaż ubezpieczeń wielu różnych zakładów ubezpieczeń), brokerów (prowadzących działalność między innymi na rzecz PZU).

Ponadto PZU przy sprzedaży ubezpieczeń korzystał w niewielkim zakresie z pośrednictwa banków oferujących usługi ubezpieczeniowe w ramach *bancassurance*. PZU prowadzi także działalność reasekuracyjną.

PZU jako jednostka dominująca tworzy grupę kapitałową („Grupa PZU”), w skład której wchodzi kilkadziesiąt podmiotów, działających w zakresie m.in.:

- ubezpieczeń majątkowych i osobowych (PZU, Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PrJSC IC PZU Ukraine, Lietuvos Draudimas AB, Apdrošināšanas Akciju Sabiedriba Balta),
- ubezpieczeń na życie – ubezpieczeń zawartych w dziale I załącznika do ustawy ubezpieczeniowej (PZU na Życie S.A., PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance, UAB DK PZU Lietuva, UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas),
- innych usług finansowych, m.in.: zarządzania funduszami emerytalnymi (Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU S.A.), zarządzania funduszami inwestycyjnymi (Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU S.A.), zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie (PZU Asset Management S.A.), zarządzania pracowniczym funduszem emerytalnym (Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU S.A.), lokowania środków zebranych od uczestników funduszu (PZU SFIO Universum, PZU FIZ Akcji, PZU FIZ Dynamiczny, PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 3, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1, PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2, PZU Dłużny Rynków Wschodzących, PZU Akcji Rynków Wschodzących, Akcji Spółek Dywidendowych, PZU FIZ Forte, PZU FIO Gotówkowy),
- usług medycznych (Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o., Rezo – Medica sp. z o.o., Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa „Prof-Med” sp. z o.o., Centrum Medyczne Medica sp. z o.o., PZU Zdrowie sp. z o.o.)
- obrotu nieruchomościami (Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o., Tower Inwestycje sp. z o.o.),
- produkcji i sprzedaży grzejników oraz baterii sanitarnych (Armatura Kraków S.A., Armatoora S.A.),
- produkcji i sprzedaży wyposażenia łazienkowego (Aquaform S.A.),
- usługowej działalności *assistance* (PZU Pomoc S.A., LLC SOS Services Ukraine, Ipsilon sp. z o.o.).

Grupa PZU prowadzi ww. działalność głównie w Polsce oraz w mniejszym zakresie na Ukrainie i na Litwie.

Alior Bank (pasywny uczestnik koncentracji) jest spółką publiczną notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Obecnie największym akcjonariuszem, sprawującym kontrolę nad Alior Bankiem jest Carlo Tassara S.p.A. z siedzibą w Breno (Włochy), która za pośrednictwem Alior Lux S.a.r.l. & Co. S.C.A. oraz Alior Polska sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie posiada akcje stanowiące 25,26% kapitału zakładowego i uprawniające do wykonywania tyłu samo głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy. Z uwagi na rozproszony akcjonariat¹ oraz niską frekwencję akcjonariuszy na walnych zgromadzeniach Alior Banku Carlo Tassara S.p.A. sprawuje faktyczną kontrolę nad tą Spółką.

Grupa Carlo Tassara prowadzi działalność w zakresie inwestowania w spółki sektora wydobywania surowców, energetycznego, metalurgicznego i finansowego głównie na terenie Francji, Włoch oraz Polski.

Alior Bank jest uniwersalnym bankiem depozytowo–kredytowym, obsługującym osoby fizyczne, prawne i inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi, którego podstawowa działalność obejmuje prowadzenie rachunków, udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych, emitowanie bankowych papierów oraz prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych. Posiada następujące podmioty zależne:

- Meritum Bank ICB S.A. - działalność na rynku usług bankowych i rynku *bancassurance*,
- Meritum Services ICB S.A. - doradztwo w zakresie uzyskiwania dotacji z funduszy z UE i kredytów w bankach oraz świadczenie usług informatycznych wyłącznie na rzecz podmiotów z grupy Alior Bank,
- Centrum Obrotu Wierzytelnościami Alior Services sp. z o.o. S.K.A. – obrót wierzytelnościami,
- Money Makers S.A. – zarządzanie aktywami, w tym zarządzanie portfelami klientów indywidualnych, *private banking*, zarządzanie subfunduszami Alior SFIO, oferty ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych,
- Alior Leasing sp. z o.o. – założona w kwietniu 2015 r. nie rozpoczęła jeszcze działalności – prowadzić będzie działalność leasingową.

Poprzez swoje spółki zależne prowadzi także działalność maklerską, doradztwo i pośrednictwo finansowe oraz świadczy inne usługi finansowe. Alior Bank świadczy usługi przede wszystkim klientom z Polski.

---

¹. [tajemnica przedsiębiorstwa pkt 1 załącznika nr 1 do decyzji]

Przyczyny i zakres koncentracji

Planowana koncentracja została zgłoszona w trybie art. 13 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i polega na przejęciu przez PZU kontroli nad Alior Bankiem oraz jego spółkami zależnymi, poprzez przejęcie wszystkich akcji, które obecnie pośrednio należą do Carlo Tassara S.p.A.

Podstawę koncentracji stanowi zawarta w dniu 30 maja 2015 r. pomiędzy Alior Lux S.a.r.l. & Co. S.C.A. oraz Alior Polska sp. z o.o. (jako sprzedającymi) oraz PZU (jako kupującym) przedwstępna umowa sprzedaży akcji Alior Banku. Zgodnie z Umową Przedwstępną i w wykonaniu zobowiązania z niej wynikającego, strony Umowy Przedwstępnej zawarły umowę przyrzeczone.

Przejęcie Alior Banku przez PZU jest związane z planowaną konsolidacją polskiego sektora bankowego z udziałem Grupy PZU. Inwestycja ta pozwoli Grupie PZU na dalszą dywersyfikację działalności. Nabycie akcji Alior Banku wpisuje się w tę strategię ze względu na jego innowacyjność, wysoki poziom zaawansowania komercyjnego i technologicznego. Alior Bank jest bowiem bankiem wprowadzającym innowacyjne rozwiązania w zakresie systemów IT i sieci dystrybucji.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny*).

Mając na uwadze powyższe oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców (Dz. U. z 2015 r., poz. 80), organ antymonopolowy uznał, iż:

A) Przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek w układzie horyzontalnym.

Zgodnie z definicją zawartą w ww. rozporządzeniu rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym (poziomym), jest każdy rynek produktowy, na którym zaangażowani są co najmniej dwaj przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji (rynki wspólne) i gdzie koncentracja prowadzi do uzyskania łącznego udziału w rynku geograficznym w wysokości większej niż 20%.

Jak wynika z informacji przedstawionych przez Zgłaszającego, zarówno spółki zależne PZU, jak i Alior Banku zarządzają funduszami inwestycyjnymi otwartymi. Zgodnie z dotychczasową praktyką orzeczniczą Prezesa Urzędu² w ramach rynku funduszy inwestycyjnych (FI) wyróżnia się rynek funduszy inwestycyjnych otwartych (FIO) oraz rynek funduszy inwestycyjnych zamkniętych (FIZ). Działanie obu tych rodzajów funduszy inwestycyjnych uregulowane jest w ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 157 ze zm.), zwanej dalej „ustawa o funduszach inwestycyjnych”, odrębnymi przepisami - funduszy inwestycyjnych otwartych przepisami zawartymi w art. 82-116, podczas gdy działanie funduszy inwestycyjnych zamkniętych regulują przepisy art. 117–157 tej ustawy.

Mając na względzie powyższe oraz definicję rynku właściwego, w rozpatrywanym przypadku zasadnym jest określenie rynku właściwego produktowo jako rynku funduszy inwestycyjnych otwartych i zarządzania nimi.

W dotychczasowym orzecznictwie organu antymonopolowego przyjmowano, że w aspekcie geograficznym rynek ten ma wymiar krajowy (polski), z uwagi na specyfikę i szczególne uwarunkowania prawne w zakresie tworzenia funduszy inwestycyjnych i nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego oraz odrębność krajowych regulacji prawnych w zakresie poszczególnych usług finansowych. Pogląd ten jest zbieżny ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, która uznaje bariery formalno-prawne w zakresie świadczenia usług na rynkach finansowych, zwłaszcza zaś obowiązek uzyskania stosownych zezwoleń organów państwowych, za element uzasadniający ograniczenie geograficznego rynku właściwego do obszaru kraju (np. decyzja KE w sprawie Swiss Bank Corporation/S.G. Warburg, IV/M.597).

---

² m.in. decyzja nr DKK-42/2012 z dnia 7 maja 2012 r., decyzja nr DKK-137/2014 z dnia 20 października 2014 r., decyzja nr DKK-61/2015 z dnia 28 kwietnia 2015 r.

Udział uczestników koncentracji w krajowym rynku funduszy inwestycyjnych otwartych, obliczony jako stosunek wartości netto aktywów FIO zarządzanych przez spółki zależne PZU i Alior Banku do ogólnej wartości aktywów FIO funkcjonujących w Polsce w 2014 r. wynosił:

- Grupa PZU - ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 2 załącznika nr 1 do decyzji]* %,
- Grupa Alior Banku - ok *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 3 załącznika nr 1 do decyzji]* %.

Łączny udział uczestników koncentracji w tym rynku wynosi zatem ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 4 załącznika nr 1 do decyzji]* %.

Należy zatem uznać, iż w niniejszej sprawie brak jest rynków, na które koncentracja wywierałaby wpływ w układzie horyzontalnym, bowiem w jej wyniku łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku funduszy inwestycyjnych otwartych nie przekroczy 20%.

B) Przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym na krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych (dział II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe),

a w wypadku przyjęcia wąskiej definicji rynku produktowego na:

- 1) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń wypadku (grupa 1 działu II),
- 2) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych (grupa 3 działu II),
- 3) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń casco statków powietrznych (grupa 5 działu II),
- 4) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń szkód spowodowanych żywiołami (grupa 8 działu II),
- 5) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych (grupa 9 działu II),
- 6) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym (grupa 10 działu II),
- 7) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej (grupa 13 działu II),

- 8) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania (grupa 18 działu II),
- 9) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie (grupa 1 działu I),
- 10) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń posagowych i zaopatrzenia dzieci (grupa 2 działu I),
- 11) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń wypadkowych i chorobowych, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4 (grupa 5 działu I).

Rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym (pionowym), jest każdy rynek właściwy, jeżeli równocześnie :

- działa na nim co najmniej jeden przedsiębiorca uczestniczący w koncentracji i jest on równocześnie rynkiem zakupu lub sprzedaży (poprzedni lub następny szczebel obrotu), na którym działa którykolwiek z pozostałych przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji oraz
- udział w rynku przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji na którymkolwiek z tych rynków przekracza 30%, bez względu na to, czy aktualnie istnieje powiązanie typu dostawca – odbiorca między tymi przedsiębiorcami.

Jak zostało wskazane powyżej, Grupa PZU prowadzi działalność ubezpieczeniową³ w zakresie świadczenia ubezpieczeń na życie, ubezpieczeń majątkowych oraz reasekuracji. W sprzedaży ubezpieczeń na życie oraz ubezpieczeń majątkowych wykorzystuje różne kanały dystrybucji, tj. agentów, multiagentów, brokerów i przedstawicieli ubezpieczyciela. Natomiast Alior Bank dystrybuje produkty ubezpieczeniowe przez banki (*bancassurance*).

Rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych i rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie (szersze ujęcie) oraz poszczególnych grup tych ubezpieczeń (wąskie ujęcie) należy zatem traktować jako poprzedni szczebel obrotu w stosunku do dystrybucji produktów ubezpieczeniowych przez banki (*bancassurance*).

---

³ Ubezpieczenie jest formą zarządzania ryzykiem stosowaną przede wszystkim w celu zabezpieczenia przed ryzykiem występowania skutków zdarzeń losowych i polega na przeniesieniu ryzyka wystąpienia skutku zdarzenia losowego z jednego podmiotu (ubezpieczonego, właściciela polisy) na inny (ubezpieczyciela – zakład ubezpieczeń, oferujący ubezpieczenie) za określoną zapłatę (składkę ubezpieczeniową).

1. Uzasadnienie określenia rynku, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym

1.1. Uzasadnienie określenia rynków w aspekcie produktowym

Działalność ubezpieczeniowa, zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, obejmuje ubezpieczenia na życie (dział I załącznika do ww. ustawy) oraz pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe, zwane dalej „ubezpieczeniami majątkowymi” (dział II załącznika do ww. ustawy), a także reasekurację, w zakresie której zakłady ubezpieczeniowe oferują polisy innym firmom ubezpieczeniowym, pozwalając im w ten sposób obniżyć ryzyko i chronić się przed dużymi stratami.

Mając na względzie wymóg rozłączności prowadzenia działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i działu II (ubezpieczenia majątkowe), brak substytucyjności oraz różny krąg odbiorców, szeroko rozumianymi rynkami w sektorze ubezpieczeń są: ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia majątkowe oraz reasekuracja. Powyższe jest zgodne z dotychczasowym orzecznictwem Prezesa Urzędu⁴ oraz Komisji Europejskiej⁵, dotyczącym koncentracji w sektorze ubezpieczeń.

Ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia majątkowe klasyfikują się ponadto według różnych rodzajów ryzyka odpowiednio na 5 i 18 grup ubezpieczeniowych, zgodnie z załącznikiem do ustawy ubezpieczeniowej. Uwzględniając zatem klasyfikację ubezpieczeń działu I i II zawartą w ww. ustawie na grupy ubezpieczeń, a także biorąc pod uwagę fakt, iż ich właściwości, składki i cele są odmienne i zazwyczaj dla klienta poszczególne ryzyka, od których chce się ubezpieczyć nie są substytucyjne można przyjąć, iż każdy rodzaj ubezpieczenia, zarówno na życie, jak i majątkowego może stanowić odrębny rynek produktowy. Powyższe podejście uwzględnia dotychczasowe orzecznictwo Prezesa Urzędu⁶, jak i Komisji Europejskiej⁷. Podkreślenia wymaga, iż wprowadzenie od strony podaźowej zakładów ubezpieczeniowych świadczyć mogą różne rodzaje ubezpieczeń (często świadczą ubezpieczenia wielu rodzajów ryzyk, tj. grup ubezpieczeń), to od strony popytowej grupy

---

⁴ Decyzja z dnia 7 września 2005 r., nr DAR-10 /2005 – WSAV/Benefia, Decyzja z dnia 22 sierpnia 2005 r., nr DAR-7/2005- Aegon/Nationwide, Decyzja z dnia 7 sierpnia 2014 r., nr DKK-108/2014 – PZU/Link4

⁵ Decyzja z dnia 4 kwietnia 2012 r. COMP/M.6521-Talanx International/Meji Yasuda Life Insurance/Warta

⁶ Decyzja z dnia 21 stycznia 2004 r., nr DAR-3/2004-Uniq/Filar, Decyzja z dnia 7 sierpnia 2014 r., nr DKK-108/2014 – PZU/Link4

⁷ Decyzja z dnia 19 marca 1998 r. COMP/M.1082-Allianz/AGF, Decyzja z dnia 20 lipca 2006 r. COM/M.4284-Axa/Winterthur, Decyzja z dnia 4 kwietnia 2012 r., COMP/M.6521-Talanx International/Meji Yasuda Life Insurance/Warta, Decyzja z dnia 19 listopada 2012 r. w sprawie COMP/M.6743 – Talanx International/Meji Yasuda LifeInsurance/HDI Polska

ryzyk objęte klasyfikacją ustawy o działalności ubezpieczeniowej nie stanowią wobec siebie substytutów.

Mając na względzie powyższe ustalenia, rynkami właściwymi w zakresie ubezpieczeń majątkowych oraz ubezpieczeń na życie w węższym ujęciu produktowym są następujące rynki produktowe:

- ubezpieczenia na życie (**grupa 1 działu I⁸**),
- ubezpieczenia posagowe i zaopatrzenia dzieci (**grupa 2 działu I**),
- ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (grupa 3 działu I),
- ubezpieczenia rentowe (grupa 4 działu I),
- ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4 (**grupa 5 działu I**).
- ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się, połączone świadczenia, przewóz osób (**grupa 1 działu II**),
- ubezpieczenia choroby, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się i świadczenia kombinowane (grupa 2 działu II),
- ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych oraz pojazdach lądowych bez własnego napędu (**grupa 3 działu II**),
- ubezpieczenia casco pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach szynowych (grupa 4 działu II),
- ubezpieczenia casco statków powietrznych, obejmujące szkody w statkach powietrznych (**grupa 5 działu II**),
- ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej casco statków żeglugi morskiej i statków żeglugi śródlądowej, obejmujące szkody w statkach żeglugi morskiej i statkach żeglugi śródlądowej (grupa 6 działu II),
- ubezpieczenia przedmiotów w transporcie, obejmujące szkody na transportowanych przedmiotach, niezależnie od każdorazowo stosowanych środków transportu (grupa 7 działu II),

---

⁸ Pogrubioną czcionką zaznaczono rynki właściwe w wąskim ujęciu produktowym, które zostały zidentyfikowane w tej sprawie jako rynki, na które koncentracja wywiera w pływ w kładzie wertykalnym.

- ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3-7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia (**grupa 8 działu II**),
- ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych (jeżeli nie zostały ujęte w grupie 3, 4, 5, 6 lub 7), wywołanych przez grad lub mróz oraz inne przyczyny (np. kradzież), jeżeli przyczyny te nie są ujęte w grupie 8 (**grupa 9 działu II**),
- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (**grupa 10 działu II**),
- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 11 działu II),
- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową, wynikającej z posiadania i użytkowania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 12 działu II),
- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej) nieujętej w grupach 10-12 (**grupa 13 działu II**),
- ubezpieczenia kredytu, w tym: ogólnej niewypłacalności, kredytu eksportowego, spłaty rat, kredytu hipotecznego, kredytu rolniczego (grupa 14 działu II),
- gwarancja ubezpieczeniowa bezpośrednia i pośrednia (grupa 15 działu II),
- ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych, w tym: ryzyka utraty zatrudnienia, niewystarczającego dochodu, złych warunków atmosferycznych, utraty zysków, stałych wydatków ogólnych, nieprzewidzianych wydatków handlowych, utraty wartości rynkowej, utraty stałego źródła dochodu, pośrednich strat handlowych poza wyżej wymienionymi, innych strat finansowych (grupa 16 działu II),
- ubezpieczenia ochrony prawnej (grupa 17 działu II),
- ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania (**grupa 18 działu II**).

Udział grupy PZU w krajowych rynkach, obejmujących grupy: 1, 2 i 5 działu I oraz grupy: 1, 3, 5, 8, 9, 10, 13 i 18 działu II przekraczał w 2014 r. 30%, zatem rynki te należy uznać za rynki ,na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym.

1.2. Uzasadnienie określenia rynków w aspekcie geograficznym

Przy wyznaczaniu geograficznego rynku właściwego dla danej koncentracji należy uwzględnić obszar, na którym, ze względu na rodzaj oferowanych usług i ich właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji.

Mając na względzie powyższe kryteria, w szczególności podobne warunki konkurencji, nadzór ze strony krajowych organów finansowych (w Polsce Komisji Nadzoru Finansowego, dalej „KNF”), preferencje konsumentów, krajowe kanały dystrybucji i względy podatkowe, rynki ubezpieczeń, zarówno w ujęciu szerszym, tj. ubezpieczeń majątkowych i ubezpieczeń na życie, jak i węższym, tj. ubezpieczeń poszczególnych ryzyk, przyjmowane są w orzecznictwie Prezesa Urzędu⁹ oraz KE¹⁰ jako krajowe. Wyjątek mogą stanowić ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe (grupy: 4, 5, 6, 11, 12 działu II), które uznano za rynki szersze niż krajowe. Jednakże z uwagi na fakt, iż niemalże całość składki przypisanej brutto w zakresie wprowadzania do obrotu ubezpieczenia z grupy 5 działu II, tj. ubezpieczenia casco statków powietrznych, została pozyskana przez grupę PZU w Polsce¹¹ oraz mając na względzie to, że w niniejszej koncentracji zidentyfikowano rynki powiązane wertykalnie odnoszące się do dystrybucji produktów ubezpieczeniowych przez banki, które mają charakter krajowy, nie przesądzając o ostatecznym zakresie geograficznym rynku ubezpieczeń lotniczych (grupa: 5 działu II), na potrzeby tej koncentracji uznano, iż rynek ten w aspekcie geograficznym ma charakter co najmniej krajowy.

2. Charakterystyka rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym

Jak wskazano powyżej, rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych, będący rynkiem w szerokim ujęciu, obejmuje, zgodnie z klasyfikacją ustawy o działalności

---

⁹ Decyzja z 28 czerwca 2005 r. nr RWA-18/2005- CA Immo/Central European Warsaw Investment S.a.r.l.

¹⁰ Decyzja z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie COMP/M.3395 - Sampo/If Skadeförsäkring.,

Decyzja z dnia 19 listopada 2012 r. w sprawie COMP/M.6743 – Talanx International/Meiji Yasuda LifeInsurance/HDI Polska.

¹¹ Wnioskodawca szacuje, że jego udział w światowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń z grupy 5 działu II był w 2014 r. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 5 załącznika nr 1 do decyzji]*.

ubezpieczeniowej, ubezpieczenia działu II – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. W aspekcie geograficznym rynek ten ma wymiar krajowy.

Według stanu na koniec 2014 r. na rynku ubezpieczeń majątkowych w Polsce działalność prowadziło 30 krajowych oraz 23 zagraniczne zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które notyfikowały zamiar utworzenia oddziału, a także 612 zagranicznych zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności na terytorium Polski w ramach swobody świadczenia usług (w inny sposób niż przez oddział)¹².

Orzecznictwo Prezesa Urzędu¹³ oraz KE¹⁴, a także praktyka KNF wskazują, że pozycja rynkowa podmiotów działających na rynkach ubezpieczeniowych mierzona jest wartością składki przypisanej brutto.

Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeniowych prowadzących działalność na rynku ubezpieczeń majątkowych na koniec 2014 r. wyniosła 26,25 mld zł i w porównywaniu ze składką na koniec 2013 r. spadła o 1,31% (o 0,35 mld zł)¹⁵.

Zgodnie z informacjami zgromadzonymi w toku postępowania antymonopolowego w sprawie koncentracji udział Grupy PZU, mierzony wartością składki przypisanej brutto, w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych wyniósł w 2014 r. ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 6 załącznika nr 1 do decyzji]** %. Do największych konkurentów Grupy PZU na tym rynku należą: STU Ergo Hestia oraz działające w ramach tej samej grupy kapitałowej MTU Moje TU S.A., TUiR Warta, TUiR Allianz Polska oraz Compensa TU S.A. Vienna Insurance Group, z udziałami wynoszącymi w 2014 r. odpowiednio ok.: 13,12%, 12,76%, 6,73% i 4,16%.

Biorąc natomiast pod uwagę wskazane już węższe rynki właściwe w ujęciu produktowym, obejmujące poszczególne ryzyka ubezpieczeń majątkowych (grupy

---

¹² https://www.knf.gov.pl/Images/Raport_sektor_ubezpieczen_IV_2014_tcm75-41369.pdf

¹³ Decyzja z dnia 21 stycznia 2004 r., nr DAR-3/2004-Uniqa/Filar, Decyzja z dnia 7 września 2005 r., nr DAR-10/2005 – WSAV/Benefia, Decyzja z dnia 22 sierpnia 2005 r., nr DAR-7/2005- Aegon/Nationwide, Decyzja z dnia 7 sierpnia 2014 r., nr DKK-108/2014 – PZU/Link4.

¹⁴ Decyzja z dnia 19 listopada 2012 r. w sprawie COMP/M.6743 – Talanx International/Meji Yasuda LifeInsurance/HDI Polska, Decyzja z dnia 19 marca 1998 r. COMP/M.1082-Allianz/AGF, Decyzja z dnia 20 lipca 2006 r. COM/M.4284-Axa/Winterthur, Decyzja z dnia 4 kwietnia 2012 r., COMP/M.6521-Talanx International/Meji Yasuda Life Insurance/Warta.

¹⁵ https://www.knf.gov.pl/Images/Raport_sektor_ubezpieczen_IV_2014_tcm75-41369.pdf

ubezpieczeń działu II) oraz ubezpieczeń na życie (grupy ubezpieczeń działu I) szacunkowy udział Grupy PZU w krajowych rynkach poszczególnych grup ubezpieczeń majątkowych (mierzony wartością składki przypisanej brutto w 2014 r.), w których udział w każdym z rynków przekroczył próg 30%, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1

Lp.	Grupa ubezpieczeniowa	Udział w rynku (w %)
1.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń wypadku (grupa 1 działu II)	<p><i>[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 7 załącznika nr 1 do decyzji]</i></p>
2.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń casco pojazdów lądowych z wyjątkiem pojazdów szynowych (grupa 3 działu II)	
3.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń casco statków powietrznych (grupa 5 działu II)	
4.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami (grupa 8 działu II)	
5.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych (grupa 9 działu II)	
6.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia OC pojazdów lądowych (grupa 10 działu II)	
7.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia OC nie ujęte w grupach 10-12 (grupa 13 działu II)	
8.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia świadczenia pomocy (grupa 18 działu II)	
9.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia na życie (grupa 1 działu I)	
10.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia posagowego i zaopatrzenia dzieci (grupa 2 działu I)	
11.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia wypadkowego i chorobowego, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4 (grupa 5 działu I).	

źródło: WID

Zakłady ubezpieczeń w zakresie wprowadzania do obrotu ubezpieczeń wykorzystują następujące kanały dystrybucji:

- 1) agentów ubezpieczyciela (w tym tzw. multiagentów);
- 2) brokerów;
- 3) przedstawicieli ubezpieczycieli (w tym w ramach sprzedaży bezpośredniej) oraz
- 4) banki (*bancassurance*).

Podstawowe regulacje dotyczące pośrednictwa ubezpieczeniowego zawarte są w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (t.j. Dz. U. 2014 r., poz. 1450 z późn. zm.).

Ad. 1)

Agenci i multiagenci – to przedsiębiorcy, wykonujący działalność na podstawie umowy agencyjnej zawartej z zakładem ubezpieczeń i wpisani do rejestru agentów ubezpieczeniowych. Wykonują oni czynności w imieniu lub na rzecz zakładu ubezpieczeń ("czynności agencyjne"), polegające na: pozyskiwaniu klientów, wykonywaniu czynności przygotowawczych, zmierzających do zawierania umów ubezpieczenia, zawieraniu umów ubezpieczenia oraz uczestniczeniu w administrowaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również na organizowaniu i nadzorowaniu czynności agencyjnych. Agent ubezpieczeniowy może działać również jako tzw. multiagent, tj. agent wykonujący czynności agencyjne w zakresie tego samego działu ubezpieczeń na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń.

Sprzedaż za pośrednictwem agentów (multiagentów) może obejmować wszystkie grupy ubezpieczeń działu II i uzależnione jest to wyłącznie od zakresu pełnomocnictwa udzielonego danemu agentowi przez zakład ubezpieczeń.

Ad. 2)

Brokerzy – zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, zakłady ubezpieczeń mogą prowadzić sprzedaż ubezpieczeń za pośrednictwem brokerów ubezpieczeniowych (osób fizycznych i osób prawnych upoważnionych do zawierania i wykonywania umów ubezpieczenia w imieniu ubezpieczającego lub do pośredniczenia przy zawieraniu umów ubezpieczenia na rzecz ubezpieczonego). Brokerzy nie mogą być z zakładem ubezpieczeń umową o stałej współpracy.

Ad. 3)

Przedstawiciele ubezpieczycieli – sprzedaż bezpośrednia zakładów ubezpieczeń (sprzedaż własna) polega na oferowaniu produktów ubezpieczeniowych bezpośrednio przez pracowników etatowych zakładu ubezpieczeń. W ramach tak prowadzonej sprzedaży mieści się również sprzedaż poprzez kanał *direct*, tj. zawieranie umów ubezpieczeniowych przez telefon lub Internet.

Ad. 4)

Bancassurance – za pośrednictwem tego kanału dystrybuowane są ubezpieczenia majątkowe i życiowe dla klientów banków lub tzw. partnerów strategicznych, np. firm telekomunikacyjnych, zakładów energetycznych etc. Ubezpieczenia oferowane w tym kanale są uzupełnieniem oferty podstawowej tych kontrahentów. Produkty ubezpieczeniowe z zakresu ubezpieczeń życiowych i majątkowych oferowane są do kredytów hipotecznych, gotówkowych, kart płatniczych oraz jako produkty samodzielne. Współpraca z partnerami strategicznymi opiera się na oferowaniu ubezpieczeń sprzętu elektronicznego, w tym telefonów, laptopów, etc. oraz usługi *assistance*. Umowy, których przedmiotem jest współpraca w kanale *bancassurance*, w zdecydowanej większości nie są umowami zawieranymi na wyłączność.

Jak wynika z informacji zgromadzonych w toku postępowania antymonopolowego Grupa PZU w zakresie wprowadzania do obrotu poszczególnych rodzajów ubezpieczeń koncentruje się na tradycyjnych kanałach dystrybucji, takich jak agenci, multiagenci, brokerzy i sprzedaż poprzez przedstawicieli, z których wiodący jest kanał obejmujący agentów.

Sprzedaż oferowanych przez Grupę PZU produktów ubezpieczeniowych odbywa się głównie z wykorzystaniem:

[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 8 załącznika nr 1 do decyzji]

Zgłaszający wskazuje, że wykorzystanie przez niego poszczególnych kanałów dystrybucji różni się w zależności od rodzaju oferowanego ubezpieczenia. I tak, kanał obejmujący brokerów ma istotne znaczenie w dystrybucji ubezpieczeń grupy 13 (w której znajdują się ubezpieczenia OC zawodowe). Znaczenie kanału *bancassurance* w działalności PZU jest natomiast niewielkie, głównie z uwagi na portfolio jego produktów i klientów. Jak

wskazuje Zgłaszający, najczęściej dystrybuowanymi przez kanał *bancassurance* rodzajami ubezpieczeń są ubezpieczenia grupy 14, 15 i 16, tj. tzw. ubezpieczenia finansowe (ubezpieczenia kredytu, gwarancje bankowe oraz ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych).

3. Rynek dystrybucji produktów ubezpieczeniowych przez banki (bancassurance)

Jak zostało wskazane powyżej, Alior Bank prowadzi działalność na rynku *bancassurance*, tj. bankowości ubezpieczeniowej, polegającej na świadczeniu usług pośrednictwa banków w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, który to rynek jest powiązany wertykalnie z rynkami, na których prowadzi działalność Grupa PZU.

Usługi *bancassurance* obejmują sprzedaż polis ubezpieczeniowych w formie indywidualnej lub grupowej klientom banków poprzez sieć dystrybucji banku (oddziały, mobilnych sprzedawców - pracowników banku, *call centre*, Internet, pośredników finansowych - jeżeli stroną umowy z pośrednikiem jest bank, a nie ubezpieczyciel). Banki w zakresie świadczenia usług pośrednictwa nie ograniczają swojej działalności do jednego tylko typu ubezpieczeń, dystrybuując zarówno ubezpieczenia na życie (indywidualne i grupowe), jak również ubezpieczenia majątkowe. Dystrybuowanie każdego z wymienionych typów ubezpieczeń wymaga bowiem wykonywania tych samych czynności oraz podobnego zakresu wiedzy i doświadczenia.

W aspekcie geograficznym rynek *bancassurance* ma wymiar krajowy. Za takim określeniem przemawia konieczność poddania się nadzorowi bankowemu w poszczególnych krajach. W Polsce jest to nadzór KNF, na zasadach określonych m.in. w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), dotyczących tworzenia i organizacji banków komercyjnych oraz oddziałów i przedstawicielstw banków komercyjnych. Rynki produktowe w zakresie świadczenia usług bankowych i innych usług finansowych w dotychczasowej praktyce orzeczniczej zarówno Prezesa Urzędu, jak i Komisji Europejskiej, traktowane są jako rynki krajowe¹⁶. Jednocześnie brak jest podstaw do uznania rynków właściwych w aspekcie geograficznym jako rynków mających zasięg węższy niż krajowy. Świadczy o tym przede wszystkim jednolitość oferowanych na terenie Polski przez poszczególne banki warunków w zakresie analizowanych produktów.

Banki oferują produkty ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń, z którymi współpracują. Ich oferta skierowana jest do klientów banków lub tzw. partnerów

---

¹⁶ Decyzja Prezesa Urzędu nr DKK-23/10, Decyzja Komisji Europejskiej no COMP/M.3894 Unicredito/HVB.

strategicznych, np. firm telekomunikacyjnych, zakładów energetycznych etc. Umowy na wyłączność zawierane są niezwykle rzadko.

Jak wynika z informacji uzyskanych w toku postępowania antymonopolowego Alior Bank i Meritum Bank ICB S.A. oferują produkty następujących ubezpieczycieli: Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie ERGO Hestia SA, Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Europa S.A., Towarzystwo Ubezpieczeń Europa S.A., AGA International S.A. Oddział w Polsce, MetLife Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji S.A., Generali Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., Open Life Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A., Pramerica Życie TUIR S.A., Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Cardif Polska S.A. i Cardif Assurances Risques Divers S.A. Oddział w Polsce.

Wśród jednostek organizacyjnych należących do Alior Bank, dystrybuujących produkty ubezpieczeniowe, należy wskazać: ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 9 załącznika nr 1 do decyzji]***.

Jak wynika z Raportu Polskiej Izby Ubezpieczeń „Polski Rynek Bancassurance 2014”¹⁷, wysokość składki przypisanej brutto pozyskanej w kanale *bancassurance* w zakresie ubezpieczeń majątkowych stanowiła w 2014 r. ok. 10% składki ogółem pozyskanej przez zakłady ubezpieczeń majątkowych¹⁸. W latach 2012–2014 daje się zaobserwować tendencja wzrostowa w tym zakresie. I tak, wysokość składki pozyskanej brutto z wykorzystaniem kanału *bancassurance* stanowiła w 2012 r. ok. 7,2%, a w 2013 r. ok. 9,2% składki ogółem pozyskanej przez zakłady ubezpieczeń majątkowych. Natomiast w przypadku ubezpieczeń działu I (tj. ubezpieczeń na życie) wysokość składki przypisanej brutto w tym kanale w 2014 r. stanowiła ok. 40,8% składki ogółem pozyskanej przez zakłady ubezpieczeń na życie¹⁹. W 2012 r. wysokość tej składki stanowiła ok. 53,5%, a w 2013 r. ok. 46,7%.

W 2014 r. udział Alior Banku w krajowym rynku *bancassurance* kształtował się na poziomie ok. ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 10 załącznika nr 1 do decyzji]*** %.

Dla pełnego obrazu przedstawiono również udziały rynkowe (w %) Alior Banku w 2014 r. w zakresie dystrybucji głównych grup ubezpieczeń, tj. ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń majątkowych, przez banki:

---

¹⁷<http://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Bancassurance/Polski%20rynek%20bancassurance%202014.pdf>

¹⁸ Badaniem objęto 21 zakładów ubezpieczeń majątkowych.

¹⁹ Badaniem objęto 25 zakładów ubezpieczeń na życie.

Tabela nr 2

Lp.	Dystrybuowane grupy ubezpieczeń	Udział w rynku (w %)
1.	ubezpieczenia na życie	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 11 załącznika nr 1 do decyzji]</i>
2.	ubezpieczenia majątkowe	

źródło: WID

4. *Pozostałe rynki, na których pomiędzy uczestnikami koncentracji występują powiązania wertykalne*

Jak zostało wskazane powyżej, Grupa PZU w ramach działalności ubezpieczeniowej prowadzi także działalność w zakresie wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie. Z kolei Alior Bank prowadzi działalność na krajowym rynku *bancassurance* (dystrybucja produktów ubezpieczeniowych przez banki), w ramach której realizuje sprzedaż zarówno ubezpieczeń majątkowych, jak i ubezpieczeń na życie.

Rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie (szersze ujęcie) i poszczególnych grup tych ubezpieczeń (wąskie ujęcie) należy zatem traktować jako poprzedni szczebel obrotu w stosunku do rynku *bancassurance*.

Szeroko rozumiany rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie obejmuje, zgodnie z klasyfikacją ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ubezpieczenia działu I. Rynek ten w aspekcie geograficznym ma wymiar krajowy²⁰.

Według stanu na koniec 2014 r. na rynku ubezpieczeń na życie w Polsce działalność prowadziło 28 krajowych zakładów ubezpieczeń²¹. Na koniec 2014 r. wysokość składki przypisanej brutto tych zakładów wyniosła 28,67 mld zł i w porównywaniu ze składką na koniec 2013 r. spadła o 8,31% (2,6 mld zł)²².

W 2014 r. udział Grupy PZU w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie (dział I), mierzony wartością składki przypisanej brutto, kształtował się na poziomie ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 12 załącznika nr 1 do decyzji]* %.

Do największych konkurentów Grupy PZU na tym rynku należą: OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A., METLIFE TUnŻiR S.A., AVIVA TUnŻ S.A oraz Compensa TU S.A. Vienna

²⁰ Argumentacja odnośnie uzasadnienia rynku w aspekcie geograficznym przedstawiona przy rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych ma zastosowanie również do rynku ubezpieczeń na życie.

²¹ https://www.knf.gov.pl/Images/Raport_sektor_ubezpieczen_IV_2014_tcm75-41369.pdf

²² https://www.knf.gov.pl/Images/Raport_sektor_ubezpieczen_IV_2014_tcm75-41369.pdf

Insurance Group, z udziałami wynoszącymi w 2014 r. odpowiednio ok.: 8,11%, 7,37%, 7,19% i 5,49%.

Przyjmując natomiast wąskie ujęcie rynku produktowego, obejmujące poszczególne grupy ubezpieczeniowe zarówno z działu I (ubezpieczenia na życie), jak i z działu II (ubezpieczenia majątkowe), w 2014 r. udziały Grupy PZU w krajowych rynkach wprowadzania do obrotu poszczególnych grup ryzyk - pozostałych grup ubezpieczeń z tych działów, które świadczy Grupa PZU, a na które koncentracja nie wywiera wpływu w układzie wertykalnym, przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 3

Lp.	Grupa ubezpieczeniowa	Udział w rynku (w %)
1.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia na życie, jeżeli jest związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (grupa 3 działu I)	<p><i>[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 13 załącznika nr 1 do decyzji]</i></p>
2.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia rentowego (grupa 4 działu I)	
3.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia choroby, obejmującego świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się i świadczenia kombinowane (grupa 2 działu II),	
4.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia casco pojazdów szynowych, obejmującego szkody w pojazdach szynowych (grupa 4 działu II)	
5.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej casco statków żeglugi morskiej i statków żeglugi śródlądowej, obejmującego szkody w statkach żeglugi morskiej i statkach żeglugi śródlądowej (grupa 6 działu II)	
6.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu przedmiotów w transporcie, obejmującego szkody na transportowanych przedmiotach, niezależnie od każdorazowo stosowanych środków transportu (grupa 7 działu II)	
7.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 11 działu II)	
8.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową, wynikającej z posiadania i użytkowania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 12 działu II)	

9.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia kredytu, w tym: ogólnej niewypłacalności, kredytu eksportowego, spłaty rat, kredytu hipotecznego, kredytu rolniczego (grupa 14 działu II)	
10.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu gwarancji ubezpieczeniowej bezpośredniej i pośredniej (grupa 15 działu II)	
11.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych (grupa 16 działu II)	
12.	krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczenia ochrony prawnej (grupa 17 działu II)	

Źródło: WID

C) Koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym na krajowy rynek pracowniczych grupowych ubezpieczeń na życie, w którym szacunkowy udział Grupy PZU kształtował się w 2014 r. w wysokości ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 14 załącznika nr 1 do decyzji]* %.

Na podstawie materiału zgromadzonego w niniejszej sprawie i powyższych ustaleń organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Przepis art. 18 ustawy o ochronie konkurencji stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę, w drodze decyzji, na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku, przy czym zgodnie z art. 4 pkt 10 tej ustawy przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwi mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w

przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza kwestię powstania lub umocnienia pozycji dominującej i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Powyższe oznacza, że koncentracja jest dopuszczalna wówczas, gdy nie przeszkadza znacząco skutecznej konkurencji na rynku właściwym, w szczególności w wyniku powstania lub umocnienia pozycji dominującej.

Analiza skutków niniejszej koncentracji wykazała, iż w jej wyniku nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na żadnym z rynków, na których prowadzą działalność jej uczestnicy. Oceniając zasadność wyrażenia zgody na przeprowadzenie tej koncentracji Prezes Urzędu wziął pod uwagę następujące argumenty.

Pomimo istniejących powiązań horyzontalnych pomiędzy Grupą PZU i Alior Bankiem na krajowym rynku funduszy inwestycyjnych otwartych (FIO) w przedmiotowej sprawie nie występują rynki, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

Rynkiem właściwym w szerszym ujęciu, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym, jest krajowy rynek ubezpieczeń majątkowych oraz alternatywnie przyjęte rynki w węższym ujęciu produktowym, obejmujące ubezpieczenia grup: 1, 3, 5, 8, 9, 10, 13 i 18 działu II załącznika do ustawy ubezpieczeniowej, tj. ubezpieczenia majątkowe, oraz ubezpieczenia grup: 1, 2 i 5 działu I załącznika do ustawy ubezpieczeniowej, tj. ubezpieczenia na życie. Grupa PZU bowiem, prowadząc działalność ubezpieczeniową jest obecna również na krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych, obejmujących poszczególne ich grupy oraz na krajowym rynku wprowadzania do obrotu poszczególnych grup ubezpieczeń na życie, a Alior Bank prowadzi działalność na krajowym rynku *bancassurance*. Ze zgromadzonego w trakcie postępowania antymonopolowego materiału dowodowego wynika, iż udział Grupy PZU w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych w 2014 r. oscylował, według kryterium wartości składki przypisanej brutto, na poziomie ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 15 załącznika nr 1 do decyzji]** %. Natomiast udział tej Grupy w krajowych rynkach wprowadzania do obrotu poszczególnych grup ubezpieczeń przedstawia się następująco:

- w zakresie ubezpieczania z grupy: 1, 2, 4, 5, 6 i 7 działu II - nie przekracza poziomu ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 16 załącznika nr 1 do decyzji]*** %,
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 3 działu II, tj. ubezpieczenia casco statków powietrznych - kształtował się na poziomie ok. ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 17 załącznika nr 1 do decyzji]*** %,
- ubezpieczeń z grupy 18 działu II, tj. ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania – ok. ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 18 załącznika nr 1 do decyzji]*** %,
- ubezpieczeń z grupy 1 działu I, tj. ubezpieczenia na życie – ok. ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 19 załącznika nr 1 do decyzji]*** %,
- ubezpieczeń z grupy 2 działu I, tj. ubezpieczenia posagowe i zaopatrzenia dzieci - ok. ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 20 załącznika nr 1 do decyzji]*** % oraz
- ubezpieczeń z grupy 5 działu I, tj. ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4 - ok. ***[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 21 załącznika nr 1 do decyzji]*** %.

Oceniając przedmiotową koncentrację w kontekście relacji wertykalnych i ich wpływu na możliwość doprowadzenia do istotnego ograniczenia konkurencji należało ustalić, czy w jej następstwie dojdzie do istotnego ograniczenia dostępu do rynku konkurentów Alior Banku – banków obecnych na krajowym rynku *bancassurance* oraz konkurentów Grupy PZU, tj. podmiotów działających na krajowym rynku wprowadzania do obrotu poszczególnych rodzajów ubezpieczeń.

Zasadniczym zagrożeniem dla konkurencji związanym z koncentracjami, w ramach których przedsiębiorca posiadający silną pozycję rynkową łączy się z podmiotem działającym na niższym szczeblu obrotu jest możliwość utrudnienia konkurentom działającym na tym szczeblu dostępu do czynników produkcji (ang. *input foreclosure*), np. poprzez podniesienie ceny swoich produktów dostarczanych przedsiębiorcom działającym na niższym szczeblu obrotu. Takie działanie ma na celu ograniczenie konkurencyjności oferty tych przedsiębiorców, a w konsekwencji podniesienie ceny produktów oferowanych na rynku niższego szczebla obrotu²³. Oceniając prawdopodobieństwo zaistnienia takiej sytuacji należy wziąć pod uwagę możliwość skutecznego podjęcia przez przedsiębiorcę, posiadającego istotną pozycję na rynku wyższego szczebla obrotu, opisanych wyżej działań po koncentracji,

---

²³ Por. *Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie oceny niehoryzontalnych połączeń przedsiębiorstw na mocy rozporządzenia Rady w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (2008/C 265/07)* Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 265/6, pkt 31.

bodźce do ich realizacji oraz ich ostateczny wpływ na konkurencję na rynku niższego szczebla obrotu²⁴.

W niniejszej sprawie prawdopodobieństwo ograniczania przez PZU dostępu do swoich produktów ubezpieczeniowych, w celu ograniczenia konkurencyjności innych niż Alior Bank podmiotów sprzedających takie produkty na rynku *bancassurance*, jest niewielkie z szeregu powodów. Przede wszystkim należy zauważyć, że specyfiką rynku *bancassurance* jest oferowanie produktów ubezpieczeniowych komplementarnych w stosunku do oferowanych produktów podstawowych (najczęściej bankowych). Tym samym nie jest to kanał dystrybucji, w którym zakupu produktu ubezpieczeniowego dokonują klienci poszukujący takich produktów – otrzymują je najczęściej jako uzupełnienie oferty w zakresie produktu podstawowego. Powyższa specyfika powoduje, że mobilność klientów nabywających produkty ubezpieczeniowe poprzez *bancassurance* jest niewielka. Wybierają oni bowiem dostawcę, kierując się przede wszystkim jego ofertą w zakresie produktu podstawowego, nie zaś uzupełniającego go produktu ubezpieczeniowego. Co do zasady zatem nie będą zmieniać dostawcy w obrębie kanału *bancassurance* w konsekwencji zmiany w zakresie oferowanych przez niego produktów ubezpieczeniowych.

Ponadto, jak wynika z przedstawionych przez tego przedsiębiorcę wyjaśnień, z uwagi na portfel produktów i klientów Grupy PZU sprzedaż oferowanych rodzajów ubezpieczeń Grupy PZU poprzez kanał *bancassurance* jest niewielka (Grupa PZU skupia się na tradycyjnych kanałach dystrybucji, takich jak agenci, multiagenci, brokerzy i sprzedaż poprzez przedstawicieli), a najczęściej dystrybuowanymi przez ten kanał są ubezpieczenia grupy 14, 15 i 16 działu II, tj. ubezpieczenia finansowe (ubezpieczenia kredytu, gwarancje bankowe oraz ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych). W odniesieniu do nich udział Grupy PZU w rynku wprowadzania ich do obrotu nie przekracza *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 22 załącznika nr 1 do decyzji]* % i w 2014 r. wynosił odpowiednio: ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 23 załącznika nr 1 do decyzji]* %, ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 24 załącznika nr 1 do decyzji]* % oraz ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 25 załącznika nr 1 do decyzji]* %. Tym samym w zakresie produktów dystrybuowanych w kanale *bancassurance* Grupa PZU spotyka się, co do zasady, z silną konkurencją i nie dysponuje istotną siłą rynkową.

Okoliczność powyższa dodatkowo ogranicza bodźce konsumentów do zmiany dostawcy w kanale *bancassurance* w reakcji na brak dostępności w nim produktów ubezpieczeniowych określonego przedsiębiorcy – nie dość, że z punktu widzenia klienta

---

²⁴ Tamże, pkt 32.

produkt ubezpieczeniowy odgrywa drugorzędną rolę przy wyborze dostawcy w kanale *bancassurance*, to jeszcze ten ostatni jest w stanie dostarczyć produkt ubezpieczeniowy spełniający określone wymagania niezależnie od tego, czy współpracuje w tym zakresie z Grupą PZU, czy nie.

Powyżej wskazane efekty powodują, że próba ograniczenia przedsiębiorcom działającym na rynku *bancassurance* dostępu do produktów ubezpieczeniowych Grupy PZU skutkowałaby niższą sprzedażą tych produktów u podmiotów, którym taki dostęp ograniczono. Jednocześnie wzrost sprzedaży takich produktów po stronie Alior Banku, zwłaszcza na tyle duży, by zrekompensować wspomniany spadek sprzedaży u pozostałych podmiotów, działających na rynku *bancassurance*, byłby mało prawdopodobny. Ograniczony dostęp do wskazanych produktów nie stanowiłby bowiem wystarczającego bodźca do zakupu ich w Alior Banku – mało prawdopodobne jest, by konsument wybrał określony produkt tego przedsiębiorcy tylko dlatego, że może mu towarzyszyć produkt ubezpieczeniowy PZU, zwłaszcza gdy inne podmioty działające w zakresie *bancassurance* mogą zaoferować substytucyjny produkt przygotowany przez inne zakłady ubezpieczeniowe.

Opisane wyżej konsekwencje specyfiki działalności *bancassurance* potwierdza fakt, że banki w zakresie działalności na rynku *bancassurance* oferują produkty ubezpieczeniowe różnych zakładów ubezpieczeń, z którymi współpracują, a umowy na wyłączność mają na tym rynku charakter wyjątkowy. Jak wynika z informacji uzyskanych w toku postępowania antymonopolowego, Alior Bank współpracuje obecnie z dziesięcioma różnymi zakładami ubezpieczeń, oferując zarówno ubezpieczenia na życie, jak i ubezpieczenia majątkowe.

Nie bez znaczenia w kontekście oceny wpływu niniejszej koncentracji na konkurencję jest również okoliczność, iż udział Alior Banku w krajowym rynku *bancassurance*, tj. bankowości ubezpieczeniowej, nie przekraczał w 2014 r. ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 26 załącznika nr 1 do decyzji]** %. Natomiast jego udział w poszczególnych segmentach tego rynku, tj. w segmencie ubezpieczeń na życie i segmencie ubezpieczeń majątkowych, kształtował się na poziomie odpowiednio: ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 27 załącznika nr 1 do decyzji]** % oraz ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa pkt 28 załącznika nr 1 do decyzji]** %. Brak silnej pozycji Alior Banku na rynku *bancassurance* dodatkowo zmniejsza zyskowność strategii, polegającej na ograniczaniu jego konkurentom na wspomnianym rynku dostępu do produktów PZU.

Opisana wyżej specyfika rynku powoduje, że próba ograniczania przez Grupę PZU dostępu do swoich produktów ubezpieczeniowych, w celu zwiększenia zysków Alior Banku ze sprzedaży wspomnianych produktów, byłaby gospodarczo nieracjonalna. Tym samym

Grupa PZU nie ma bodźców ekonomicznych, by takie działania podejmować, a nawet gdyby się do nich uciekła, ich skutkiem byłoby co do zasady przeniesienie przez konsumentów popytu na produkty konkurencyjnych zakładów ubezpieczeniowych, bez istotnej straty dla tych pierwszych.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż powiązania wertykalne, jakie istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji nie spowodują istotnego ograniczenia konkurencji.

W omawianej koncentracji zidentyfikowano rynek, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym, tj. polski rynek pracowniczych grupowych ubezpieczeń na życie, w którym szacunkowy udział Grupy PZU przekroczył próg 40%. Jednakże z uwagi na fakt, iż pracownicze grupowe ubezpieczenia na życie nie są dystrybuowane w kanale bankowym, brak jest podstaw do przyjęcia, że siła rynkowa, jaką posiada Grupa PZU na tym rynku zostanie przeniesiona na rynki, na których działa Alior Bank.

Reasumując należy stwierdzić, iż planowana koncentracja spełnia przesłanki określone w art. 18 ustawy o ochronie konkurencji. Postępowanie w sprawie wykazało, że przejęcie kontroli przez PZU nad Alior Bankiem nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji na żadnym z opisanych rynków, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej.

W związku z powyższym orzeczono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor
Departamentu Kontroli Koncentracji
Robert Kamiński

Otrzymuje:

1. Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Warszawa

(decyzja wraz załącznikiem)

2. aa

(decyzja wraz załącznikiem)